

מדוע ישנם שרוצים להטפיע ולא מצליחים?

הזכויות הקודמות?
מצאנו ברועי האומה, משה רבנו שגם על בעלי חיים היה מרחם, כשהיה רועה את צאנו של יתרו במדבר, וברח ממנו גדי, ורץ אחריו שהשיג אותו וראה שהגדי עמד לשתות, אמר לא ידעתי שברחת מפני צמא, ודאי עייף אתה, והרכיבו על כתפו, אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל.
כך גם בדוד כתוב שריחם על גדיי הצאן החלשים שזקוקים לרחמים, וזכה שהוא היה המנהיג, המלך המשפיע על כל ישראל. רואים שבזכות המידות הטובות והרחמנות שסגלו לעצמם כטבע, זכו והיתה להם השפעה על כל כלל ישראל לדורי דורות!

סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן, צער בעלי חיים דאורייתא, ואתי דאורייתא ודחי דרבנן. [קכ"ח:]

לכאורה באיסור 'צער בעלי חיים' נאמר רק שלא לצער אותם, אך מנין רואים שיש צורך גם לרחם על הבהמה ולמנוע ממנה צער? מסביר **מרן הגרי"ג אדלשטיין** שליט"א שהענין הוא שהאדם צריך לסגל בעצמו טבע של רחמים, להדבק במידותיו של הקב"ה, כמשנ"א "ורחמיו על כל מעשיו".
ומי שהוא רחמני בטבע ממילא הוא מוכרח להתנהג כך!
הנה יש הרבה אנשים שרוצים להיות מזכי הרבים, ולא עולה בידם.
ומדוע? מפני שלהיות משפיע צריך זכויות קודמות! ומה הן

הנכבדות חשובה יותר מקורת גג

עצמם", לעומת זאת על הכבוד כתב: "ירבה התבוננותו על תרמית הכבוד וכזביו".

ההסבר הוא שהנאה מכבוד היא הנאה מכובדת, הבזיון הוא רק בגאווה שגורמת לרדיפת הכבוד, ובכדי לגמד אותה צריך לראות בעין בהירה שכמעט כל מחמאה עומד מאחוריה נגיעה - אם כשוחד דברים, או בציפיה לקבלת תמורה, ואדם חכם לא מסוגל להנות מ'כבוד כוזב'.

מה שאין כן בתאוות - שההנאה היא מוחשית ואמיתית, אבל ההתמודדות מולם היא שיסתכל בגריעות התענוגות ופחיתותם, עד כמה ההנאה החולפת מהווה בזיון לאדם מרומם.
וממחיש זאת בדברי הגמרא הללו - ומסביר שאפילו גילוי מועט של הגוף, כמו ההולך יחף [עי' רש"י], נחשב בזיון גדול שמצדיק למכור קורות ביתו!

* יא"צ כ"ב תמוז ה'תש"ד הי"ד [מתולדותיו בגיליון המורחב]

אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו. [קכ"ט.]

צריך להבין מה כל כך חשוב במנעלים, עד שהם חשובים יותר מקורת גג?

הגאון **רבי אברהם גרוזנסקי** זצוק"ל* הרבה להבהיר ולהרחיב את דרכי העליה בדרך הרוממות של הסבא מסלבדקא.

בדברים שמסר בשנות האימה [אייר ת"ש] ביאר שההתמודדות הנאותה עם התאוה והגאווה - בנויה בהעמקת הבנת המציאות על בוריה, כגון להתבונן מפני מה שני אנשים ששואפים להשיג כבוד, אחד חותר להתכבד בחכמה, והשני בעושר או בגבורה? וכך לנתב את המידות לדרך הטובה ביותר.

כך גם הסביר את ההבדל בהתמודדות בין תאוה לכבוד - עם דקדוק בדברי המסילת ישרים [פי ט"ו ט"ז] שלגבי תאוות כתב: "שיסתכל האדם בגריעות תענוגות העולם הזה ופחיתותם מצד

מי נחשב 'שיטת יחיד'

כאשר ידוע שהפסק בא בעקבות מעשה שאירע, לא ניתן לקבל אותו אפילו כשיטת יחיד - ואין היתר לאף אחד לנהוג כך! אפילו לא לחסיד עצמו.

אבל כשיש מחלוקת לפני מעשה - שכל אחד מהצדדים אומר סברא שבאה מתוך עמל התורה בטהרתה, ללא שום נגיעות, אנו אומרים הסברא הזו שהיא סברא של תורה - "אלו ואלו דברי אלוקים חיים" - ומותר לתלמידיו לנהוג כמותו.

הסיבה שבדקו החכמים את מעשיו של אותו חסיד - לדעת אם אין בו עוון מלבד המעשה עם העו, והתברר שאכן הוא נקי מכל עוון [הגר"א וסרמן הי"ד כתב שבדקו עם רוח הקודש!]

לאחר שהתברר להם מהותו וגדלותו - יכלו לקבוע על שאר דבריו [חוץ מהעו] שהם נחשבים לדברי אלוקים חיים - כי אינו מושפע מנגיעות וסברות חיצוניות ודעתו דעת תורה צלולה וזכה!

אמנם המושגים הללו גבוהים מהשגתנו אבל הם יכולים להציב לנו שאיפה - מתי יגיעו מעשינו למעשי אבותינו - שכל רצונם היה רק עשיית רצון ה', וכך נוכל להתרומם מעט בעבודת הבורא ית"ש, ולהתאמץ לעשות רצונו.

ת"ר במקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת, במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב. [ק"ל.]

הנה בב"ק [פ.] מסופר על חסיד שקשר עז למיטתו בהוראת הרופאים להקלה ממחוסים בלב.

והחכמים נזפו בו ממחזיק "ליסטס מזויין" בתוך ביתו, והוא עצמו הודה שחטא בכך שעבר על דבר חבריו, והחכמים בדקו ולא מצאו בו שום עוון חוץ מדבר זה!

צריך להבין מה ההבדל, מדוע החסיד שעשה כפי דעתו [שסבר שאין איסור שעז קשורה] נקרא חוטא. ואילו ר' אליעזר נקרא שיטת יחיד, ומותר לבני עירו לעשות כמותו?

מתרץ **מרן הגרא"ל שטינמן** זצוק"ל ע"פ הגמרא בקידושין [ע:] - 'דאי"ר אבא אמר רב הונא אמר רב כל ת"ח שמורה הלכה ובא, אם קודם מעשה אמרה, שומעין לו, ואם לאו, אין שומעין לו'.

מה ההבדל בין קודם מעשה לאחר מעשה?

כי גם אם נאמין לו שסבר כך מעיקרא, אבל כדי לקבוע הלכה זה דבר מאוד עדין, צריך אחריות הרבה יותר גדולה!
כשיש צד אפילו רחוק - שמעורב בזה איזו סיבה צדדית - אי אפשר לפסוק על פיו.

מאמץ מיוחד מביא קדושה מיוחדת

יש עבודה שנעשית בכוחות הטבעיים, אבל התאמצות מיוחדת של התגברות על הכוחות הטבעיים של קושי פנימי טבעי, ממשיכה את אור הקדושה מעבר לגבול הרגיל, וזה מה שהביא להתפשטות של המצווה גם על הבגד.

דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בבלור אומן וכו' ובשיראין נאין. [קלג:]

מדוע המילדת נקראת חכמה?

אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת. [קכ"ח:]

מין הגר"ח קניבסקי שליט"א מביא שכתוב בספרים רמז נאה למה נקראת המילדת 'חכמה'? ע"ש 'איזהו חכם הרואה את הנולד'. ומביא שחז"ל דרשו על הפסוק "וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוּו את העזים" [שמות לה כו] ש'חכמה' זו מרים שהיתה מילדת.

[טעמא דקרא]

לָבָן הָאֲרָמִי...'

טלית נאה, ציצית נאה.

כשהיו באים אל הגאון **רבי חיים פנחס שיינברג** זצוק"ל עם ילדי חלאקא, לפעמים היה מעיר את תשומת ליבו של האב להבדל בין הציצית החדשה והמבהיקה של הילד, לבין הציצית הישנה של אביו. והיה נוהג להתבטאות כשבת שחוק נסוכה על פניו - זה [הציצית החדשה של הילד] 'לָבָן', וזה [הציצית הישנה של אביו] 'לָבָן הָאֲרָמִי'...

תורה צריכה השקעה ומסירות

תניא רשב"ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, כגון מילה וכו' עדיין עושין אותה בשמחה. [ק"ל.]

הגאון **רבי חזקיהו משקובסקי** שליט"א מספר שבתחילת דרכה של ישיבת 'אורחות תורה' היא שכנה מעל מאפיה.

היה קשה מאוד ללמוד שם, בגלל עשן וריח שהקשו על הלימוד, הוא נכנס למרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל ושטח באוזניו את הקשיים.

נענה ראש הישיבה ואמר, בהגברת קול: "וכי סבורים אתם שהבריאה השתנתה? מאז ומעולם כך היתה דרכה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, אם הכל היה טוב - לא היה ניתן להצליח, כדי להצליח - חייבים שיהיו קשיים! תשמחו שאלו הם הקשיים שלכם..."

וכבר אמרו חז"ל שכל מצוה שמסרו ישראל עצמם עליה, כגון עבודת כוכבים ומילה- עדין היא מוחזקת בידם, וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמם עליה- עדין היא מרופה בידם.

[דרשן]

ברש"י בב"ק [ד"ט:] כתב 'זה אלי ואנוהו' התנאה לפניו במצות - עשה לך ספר תורה נאה, לולב נאה, טלית נאה, ציצית נאה. בשלמא ציצית נאה מובן שהיא הלא חפצא של מצוה, אך טלית נאה - הרי זה בגד שאדם לובש לצורכו, ומדוע יש ענין להתנאות בו?

אומר הגאון **רבי שמואל יעקב בורשטיין** זצוק"ל שהנה כבר עמדו על הנידון - בזכות מי ניתנה מצוות ציצית?

מחד מצינו בחולין [פ"ח:] בשם רבא שבשכר שאמר אברהם אבינו 'אם מחוט ועד שרוך נעלי - זכה לחוט של תכלת, שיש בה את המעלה שהיא דומה ליס, ויס דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכיסא הכבוד.

ומאידך מצינו ברש"י [בראשית ט' כ"כ] שמכיוון ששם נתאמץ במצווה של כיסוי אביו יותר מיפת, לכך זכו בניו לטלית של ציצית.

יש שתירצו שבזכות שם זכינו לָבָן שבציצית, ובזכות אאע"ה לתכלת שבה.

אבל אפשר לומר שבזכות שם זכינו להתפשטות של המצווה על הבגד, שגם הוא נהיה חפצא של מצוה! עד שיש בו דין הידור ונוי - 'התנאה לפניו'. כח זה בא בזכות ההתאמצות שלו במצוה.

המידות הטובות מרוממות את האדם

אבא שאול אומר ואנוהו הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום, אף אתה היה חנון ורחום. [קל"ג:]

הגאון **רבי שלמה ולבה** זצוק"ל מחדד את ההבדל בין המידות הטובות שרואים אצל אומות העולם, לבין מה שנדרש מאתנו.

כאשר אצלם השיקולים נעים בין רצון לחיות בעולם נעים וחברתי, לבין עדיפות לא להתעמת עם המצפון, וכלה בשיקולי אגואיזם פרטיים לקבל משוב חיובי.

לעומת היעד שאנו מציבים לנו כמטרה מרוממת ונעלה להתדמות למידותיו של הקב"ה!

הכרה בפסגות העצומות שניתן להגיע אליהם - 'צורת אדם' - שעליו נאמר 'אדמה לעליון'!

מתוך מודעות לתפקידנו כאן בעולם - להעלות בכח הדעת, את הגוף אשר לוקח מהאדמה, ולרומם אתו להתגבר על המשיכה הטבעית לעפר.

[מסופר על אחד שנימק בפני מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל את התנהגותו השלילית ביחס מחפיר שקיבל.

ענה מרן בשאלה - הנחת תפילין?

הלה תמה - מה הקשר?

הסביר לו מרן את המידות שלנו אנו מתקנים כדי להתדמות לבוּרָא, ולא מודדים אותם בהתאמה להתנהגות של הסביבה!]

לקבלת גיליון מורחב בתחילת השבוע וכן לתגובות הערות והארות

ניתן לפנות: peninim88@gmail.com

הפניינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

ניתן להשתתף בהוצאת העלון - ולזכות בזיכוי הרבים

לתרומות בנדירים פלוס

באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים